

علوم، اقتصادیه و اجتماعیہ

مجموعہ لکچر

۱۸۲۰
 ہر آبت برنجی کونی نشر اولنور

مؤسسلی :

احمد شعیب ، رضا توفیق ، محمد ہارید

مندرجات :

حیات اجتماعیہ : بدیع نوری . — ایکجی فلیب : احمد
 شعیب . — زراعی پروگرام : احمد مختار . — مباحث روحیہ :
 ساطع . — تربیہ عقلیہ : دوکتور ادم . — تربیہ ، تحصیل :
 فاضل احمد . — فرانہ اختلال کیری : احمد شعیب . —
 بکرمجی مصرده مسئلہ اقتصادیہ : حسن نحسین . —
 ۱۸۶۵ و ۱۸۶۹ سنہ لری استقراضنک مقالہ نامہ سی .

مدیر و صاحب امتیازی :

محمد ہارید

امور ادارہ و تحریر : نور عثمانیہ جوازندہ طنین ادارہ خانہ سی

نسخہ سی : ۱۰ غروش

استانپورل

باب عالی جادہ سندہ ہلال مطبعہ سی ، نومرو ۶۶

علوم اقتصادیه و اجتماعی مجموعہ

حیات اجتماعیہ

جمعیت نہ بیکدر ؟

ہر نہ قدر ہر کس ہو کہ، نك معناسك، جمعیت مدلولك تعینندہ صعوبت۔
یوق کبی ظن ایدر سہدہ حقیقت حال اولہ دکدر، بو تعمیر عمومی
تختندہ پك چوق مختلف شیلر موجوددر حقیقۂ موجود ویا وھما
متصور اولہ بیان جمعیتك اجناسی و انواعی اوقدر چوقدر کہ بونلری تعداد
پك مشكلدر۔ بو انواعی تعداددن ایسہ جمعیق بر حادثہ طبعیہ کبی تاقی
ابتدی کمز، طبیعۂ وجود بولمش، صنع و ایجاد بشرینك دخلی اولدن تگون
ایتمش فرض ابتدیکمز حالہ بونك حقندہ حاصل ایدہ جکمز فکری تعین
ایتمك دھا اولادر۔ یعنی جمعیق بر حیات خصوصیہ مالک عالم مادیمزدہ
و مفکرہ مزددہ حازر اولدینی موقعی تحری ایتمك مقصدیلہ هدف تدقیق
اولمش بر حادثہ طبعیہ کبی تاقی، و بونقطۂ نظر دن تدقیق ایدرك عالم عضویت
و حیاندہ کی مناسباتی ارانہ ایتمك پك الزمدر۔
بر جمعیق بر عضویتیمدر ؟ و عضویت اجتماعیہ عضویت حیاتیہ قابل۔

قیاس میدر؟ بواسطه بر مسئله در که اجتماعیه تشریح و تفرقه دوشور مشدر . حکمت اجتماعیه ده اساس عضوی بی قبول ایدنلره کوره اگر احوال اجتماعیه حقیقه جدی و بحق بر فکر ایدنلک ایسترایسک بومسئله بی ممکن مرتبه تعمیق ایتلی بز . و واقعا اگر اجتماعیه بر عضویت ارجاع ایدر ، حیات اجتماعیه اینه حیات عضویت آرهنده صبی بر مناسبت کشف ایلرایسک ، خلاصه حیات اجتماعیه بی کندی حیائزه نه قدر بکزه ده بیلورسک حقیقت اجتماعیه نک نظر مزده تحقیق ، تبیین او مرتبه کسب سهولت ایدر . وانک ایچوندر که تدریسات و تدقیقات اجتماعیه ده اکثریا مسالک عضوی یعنی عضویتی اساس اجتماعیه عدایدنلرک نظریه سی تعقیب اولنور چونکه بر جمعیتی تحلیل ایدرسک عضویات حیائییه منقسم کوروروز . بوکل مرکب اجزای مرکب سینه بکزه یورمی ؟ ایلک اول بوجهتی تعیین ایتمکه تدقیقاتی تسهیل ایتش اولوروز . چونکه بر شیده مماثل وقوعاتی جمع ، تکویم ، و توحید ایدن مطالعات نظراعتباره آلتدقیقه طرز تکوینی تحری ، کشف و اظهار ایدن تحلیلات و تدقیقات اجرا اولندقیقه تحریات و تدقیقات علیه اجراسی غیر ممکندر . فقط بو تدقیقات حقیقی بر اهمیت علیه اکتساب ایتک ایچون بو نظریات معلومات سائر مزله مقایسه ایدنلک لازمدر ؟ تا که مفکره مزده موقع حقیقیلرنده تصذیف اولنه بیلسونلر ، و عالم حوادنده بزده یکی بر رهبر خدمتی کوره بیلسونلر .

عضویت اجتماعیه طرفدارانه کوره اجتماعیه بی بر جمعیتی بر حیات بر عضویت تشدیه خصوصنده دوجار مشکلات ایدن شی ، یالکز هر جمعیتک نه دیمک اولدینی حقیقه کی معلوماتک نقصانیتدن دکل ، بلکه اصل عضویت حیائییه نک نه دیمک اولدینی حقیقه کی مطالعات و تدقیقاتک کفایتسزلکندن ده نشئت ایدبور . دیرلر که : فی الحقیقه بر حیات بر عضویتدن ، ده با طوغریسی

عضويات ابتدائيه دن بدأ ايله انسانه کنجيه قدر بزه آز چوق ابتدائی ويا مکمل برعضويت اراه ايدن مخلوقاتدن نه قصد ايدرز؟ وعضويت عناصر واجزای اصلیه نك بروظيفه عضويه ايفا ايتك اوزره براستعداد، برترتيب مخصوصندن بشقه برشميدر؟ وهرکس يالکز علم الحياته دکل، بلکه فن ميخانيکده ماکنلر ايله تفرعاتنده، وفن اداره ده دخي تشکلات اداره ايله طرز وروش اداريسنده ده عضويتی بومعنا ده تلقی و آخذ ايتيورمی؟ حتی بواوقدر بکزرکه، تشکيل وتنسيق ايدلمش، بروظيفه ايفاسنه استعداد کسب ايتديرلمش بوتون شيلره هرحياتده اولانه، هروظيفه اجرا ايدنه مختص اولان قابليت حيايه، وظائف حيايه وغدائيه ي احراز واکتساب ايتمش برصفت واسم ويرمکده هيچ کيمسه تردد ايتمز. مثلاً بربرده، برجمعيتده ادبيات، اشکال وصفات وفروق مخصوصه اکتساب ايدرك هرصنف ونوع ادبيات منتسبلرينک زاده طبعيتلری افراد آره سنده وسيله اشتغال ومناقشه اولديمی، محصولات ادبيه برجمعيتک اختراصات وافکارينک ترجمان بيانی حالی اکتساب ايتمکه باشلاديمی، «حيات ادبيه» واردرد ديرز.

بربرده اختراصات سياسيه باشلار، هرفرقه سياسيه برمسلك، بروظيفه تعيين وتنسيق ايدلديمی «حيات سياسيه» واردرد، ديرز؛ «قارن ظویريحيی ادبيات»، «اولديریحيی، محو ايدیحيی برسياست» تعییراتی پک کوزل قوللانيرز، فقط هرکس طرفندن سويلنن، هرکس طرفندن تکرار ايدیلن بوحيات وصفلرينک معنای حقیقیسنی پک آز کيمسه نکلار. حالبوکه بونی قطعی بر صورتده آکلاديقه احوال اجتماعيه حقه ده بر فکر سـالم ايدنک محالدر. بر جمعيتک نه ديمک اولديقنی آکلادمن، بوبابده معلومات عميقه مالک اولدن اول اخلاق، سياست، تملک، حق ويا عدالت حقه ده بر فکر ايدنلسنی تصور ايتک بر خیال محالدر بوطبقی افرادک،

بعض متصلفلرك علم الحياتى او كرنمن ، بوباده كى جهل لرنده اصلا شبهه ايتمهرك، احوال محيى لرى وخسته لقرى حقنده بر فكر قطعى حاصل ايتك ادعاسنده بولنلرينه بك بگز .

بوراده ايلك اول تحقيق ايدن كيفيت «عضو» و «عضويت» ايله «حيات»ى بربرينه قاريشدير مامق لزوميدر ؛ فى الحقيقه عضوسز بعض مخلوقات طائيرز (پروتست دينان مخلوق كې) ؛ حياه مالك اوليان عضولر بيلورز (ماكنلر كې) ؛ واصل برخيات دينان بر وجودده كور بورزكه بوراده كى نعضو تشكلات عضويهك بر محصله سيدر ، يعنى عناصر تشرىحيه ذى حياتك تربيات و تاثيرات متقابله سندن ، يكديكره تطابقتندن ، بربرلريله تعاونندن و تماسكندن عبارتدر . بناء عليه بزم « وظيفه عضويه » ديديكمز وقفه حياتيه يى حاصل ايدن ، توليد ايلين شى ، فردى اعتباريله عنصر حياتى ، ماده تشرىحيه دكلدر ، بلكه عناصر حياتيهك ، عناصر تشرىحيهك اتحادى ، اشتراكى ، تعاون و تماسكى قضيه سيدر ، يعنى بونلرك « وظيفه » ايفا ايدن بر عضو حائده تشكىل و نعضو ايتلر بدر . بوحاله كوره عنصر تشرىحيه ، ماده حياتيه نظراً نعضو ماده و يا عنصر كى وى به نظر آ « تركب » . بك بگز ؛ نعضو عادى عنصر حياتيدن بشقه در ، فصلكه تركبده عنصر كى وى نك بشقه بر شى اولدينى كې ؛ « وظيفه عضويه » ماده حياتيه عاديهك خصيصه حياتيه سندن فرقليدر ، فصلكه بر جسم مركب خواصى عنصر مركب خواصندن فرقلى اولدينى كې . جمعيت ايله تشكلات نعضويه سى ايچونده حال بومر كزده در . بر جمعيت فرد عاديدن بشقه بر شيدر ؛ حيات اجتماعيه حيات عضويه دن فرقليدر . شمدى بيان ايتديكمز قانون عمومىك يكي بر تطبيقندن عبارت اوله رق تحقيق ايتش بر كيفيتدر كه خواص ميمزهك تفاوت و تشوشى اجزاي مركبهك عدد اتحاد و طرز

مناسبت جہتیلہ آمد و تکثیریلہ متناسب اولہرق تضاعف و تزايد ایدرہ
ایستہ بویلہ لکله تشوش و ترکیب افعال حکمیہ دن افعال کیویہ یہ ، افعال
کیویہ دن افعال عضویہ یہ ، افعال عضویہ دن افعال اجتماعیہ بربری
متعاقباً انتقالی مشاہدہ ایدرز . یعنی احوال حکمیہ ، کیویہ ، عضویہ ،
اجتماعیہ ہب برریلہ مناسبتدار و تدریجاً متحصل ترکیبات و تشوشاتک
محصلاہ سیدر .

بومطالعات کوستریورکہ زمرہ اجتماعیہ ذکر ایندیکمز حادثاتک
تضیف و ترتیب اعتباریلہ اک صوک کلئی ، واک زیادہ مشوش اولانیدرہ .
» دہ غریف « ک وجود اجتماعیہ علم اولوق اوزرہ استعمالی تکلیف
ایندیکی » فوق العضویت « ویا » عضویت عالیہ « superorganisme
تعبیری مقصدی اولدقجہ افہام ایدرہ . بوتعیر یالکمز معلوماتک صنف
ومراتبی آرہ سندہ زمرہ اجتماعیہ مک موقعی بیلدیرمک جہتندن دکل ،
اصل عضویت حیاتیہ دیدیکمز شی ایلہ عضویت اجتماعیہ آرہ سندہ کی آر
چوق فرقہ لری ارانہ فکری محتوی اولوق جہتندن ذہ قیتمداردرہ . فی الحقیقہ ،
علم الحیات و علم الروح جہتندن حاصل ایندیکمز معلومات عمومیہ احوال
اجتماعیہ کورہ قابل استفادہ بر حالہ افراغ بزم ایچون نصل مهم و مثر
ایسہ بر مخلوق ذی حیات ایلہ بر جمعیت آرہ سندہ موجود اولان
فروقات مهمہ بی نظر اعتنادن دور طوتماقی او مرتبہ الزمدرہ . کائناتہ
ہرشی ، سلسلہ معلوماتمزدہ اولدینی کی ، بربریہ استناد ایدرہ ، بربریہ
زنجیرلہ ارتباط ایدرہ . فقط شوراسنی اونوتماقی یزکہ ہر معلوماتک
شرط اساسی و ضروری ہومعلومک طانیلان دیگر شیلردن تفاوت
و تخالفیدرہ ، و بوتخالف ، دیگر اشیای معلومہ ایلہ اولان مناسباتی اذراک
وتفہم ایدلدیکجہ ، آکلاشیہ ماز . بناء علیہ علم اجتماعک دیگر علوم ایلہ

اولان مناسباتی انکار و یا اهمال دکل ، بالعکس مشابهتاری ، و مربوطیتاری نسبتند حکمت اجتماعی بی دیگر معلوماً مزه ربط و تلفیق ایتلی بز . بونقطه نظر دن دنیله بیلورکه ، مادامکه هر جمعیت اساساً مخلوقات ذی حیاتدن مرکبدر . حکمت اجتماعی ده علم الحیاتک قیزیدر . بر جمعیتی ترکیب ایدن افراد ذی حیاتی طانیقده اوجمیتی طانیقه امکان متصور دکلدر . بوجهت پک بدیهی کوریلن ساده برشی اولغله برابر هر وقت رد وانکار اولمشدر بونک هیچ راستناسی اولماق ، بوتون شعبه معلوماً مزه بونماستی تحریر لزومی درکار ایکن معلوماً مزک هر شعبه سنده تجلی ایدن بوتون ثقیاته ، هر برده تحصیل و ارتکازی حس ایتدی بکمز معلومات و افکار فیهیه رغماً معاصر بونک دماغنده بونی اهمال بولنده مشهور اولان بوتون جهالت همان عمومی برقاعده حکمی اکتساب ایشدر . بونک سببی ده اشیای موجوده بی کندیمزده تجلی و تحقیق ایدن طرزده کورده جکمز ، و دوشونه جکمز بزنده یرلشمش براعتیاد قدیمه اتباعاً ناقص اوله رق کورمک ، دوشونمک ، حکم ایتک جهته نمایندیزی ایجاب ایتدیرن غصائی تعلقلز ، تلقی حسیاتده کی فقدان استطاعت و یا تفاوتمزدر . ایشه بوسیدندر که تشکلات عضویه حیاتیه نک معنای حقیقیسنی تدقیق و ادراک ایدهمیهن و یا سطحیجه تدقیق ایدن بعض عالمر بر جمعیه تعلق ایدن خصوصاً سنده عین فکر تعضوی قبول ایتمکی رد وانکار ایدر لر ، حالبوکه دیگر بر طاقی ده بر جمعیه عادیاً یکدیگرینه یششمش افرادک فوقنده بر شی کورمک ایسته منزلر . بونکله برابر بر جمعیت ایله عادیاً برلشمش مخلوقات ذی حیاتی بر برینه تفریق خصوصاً سنده هر کس متحددر ، بر بقای تارالاسی بر جمعیت تشکیل ایتز ؛ بر استریدیه تارالاسی بر حکومت اجتماعی فکری نی اصلاً تولید ایتز ؛ بر مرجان بیغی بر جمعیت حقنده ایدند بکمز فکری اصلاً حاصل ایتز ؛ فقط اگر حیوان سوروسنی تحت تدقیق و مشاهده یه

آلساق، اگر بر قارنجه لک، بر آری قوانک تکاملنی تعقیب ایدرسک
کورورزکه اقوام وحشیده وحق جمعیت ابتدائیده حیوان سورولریله
بر طاقم مناسبات و مشابهات وجودی آز چوق محسوسدر .

بو حاله کوره فکریمزده بر جمعیتی توصیف ایندیرن شی ندر؟ بو باده
یک چوق فرضیه سردایدلمشدر: هر برت سپنسر، مادامکه هر مرکبک طبیعتی
اقسام مرکبه سنک وصف و ماهیتی ایله تقدیر اولنور، جمعیت آنی تشکیل ایدن
افراددن عبارتدر، فکرند «در؟ بو حاله کوره دیمک که بر آری جمعیتی بر آرینک
طبیعت و ماهیتندن بشقه برشی دکلدر، بر قارنجه لاق آز چوق عددلی
قارنجه لردن بشقه برشی اوله ماز، کذلک بر جمعیت بشریده، بر قوم وحشی،
بر قبیله، خونخوار، بر ملت و یا حکومت مخلوقات بشریدهن بشقه برشیدن
ترکب ایتبور؟ و بناء علیه افرادک طبایع و خصائصندن بشقه اوصاف
و خصائصه مالک اوله مازمی، دیه جکمز؟ بویله بر ادعائک یا کشفلقی اراه
ایچون بو سوال کفایت ایدره. شبهه سزدر که هر برت سپنسر مخلوقات ذی حیاتدن
مرکب اولان بر جمعیتک بر جسم غیر عضویدن زیاده بر مخلوق ذی حیات ایله
مشابهتدار اولدیفنی بیان واقاده ده یک حقلیدر. و هیچ کیسه انکار ایتکی
خاطرینه کتورمز که اجزاء و اقسام مرکبه نک اوصاف و خصائصی بو
اجزائک هیئت مجتمعه نی، جسم مرکبی تعیین و تقریر خصوصنده اشتراک
و دخلی اولسون؟ فقط اونودلماق لازم کلن برشی واردر که بر مرکبک
اوصاف و خصائصی اقسام مرکبه نک اوصاف و خصائصنک بر محصله سیدر.
یوقسه اقسام مرکبه نک اوصاف و خصائصنک هیئت مجموعه سی دکلدر .
بو، اولیله بر قانون عمومیدر که هر برده تحقق و تصادفی مشاهده ایدبورز
و حس و تقدیر ایلورز که محصله لرده کی فروق و تخالقات اجزاء مرکبه نک
مناسباتنده کی تشوش و تعدد ایله مبسوطاً متاسبدر . تعبیر دیکرله هر

مركبك وصف وخصيصه‌سی تعین و تثبیت ایدن شی طرز مناسبات و ترتیدن یعنی اقیام مركبه‌ك عضو مشتركندن عبارتدر .

بناء علیه بر جمعیتی تشکیل ، توصف و تمیز ایدن شی یالکزی اعضای دکل ، یالکزیانی ترکیب ایدن افراد دکل ، بلکه بونلرك اتباع ایتدکاری طرز اجتماعدر ؛ یعنی جمعیت دیدیکمز بر صورتده آز چوق بر شخصیت معینه اکتساب ایتلریدر . چونکه عین بر جمعیتك افرادینك طرز اتحاد و معامله‌سی نه قدر منحول اولدیفنی تقدیر نه مرتبه قولای ایه بوافرادك بر وجود اجتماعی داخلنده تجمع و اتحادی علی العاده بر جمعیتك طرز تشکلی نامیه تسیمه ایتدیکمز صورتلرده او قدر مختلف و متفرق اولدیفنی مشاهده‌ده او قدر مشکل بر شی دکلدر . بو طرز تشکلات بر مدنیتك آثار ، علامات ، ارتکازات و اشاراتندن عبارتدر تاریخ ، علم آثار عتیقه کوستریورکه بونلر يك متفاوت و متخالف ایدی ، وحالاده مدنیت حاضره بین الملل بوفروق و اختلافانی آز چوق محافظه ایدیور .

ایستر کلوب کچیجی ، شرائط زمانیه و موقعیه ، احتیاجات ویا قابلیت کوره تقرر ایدی و برمش بر اشتراك ، مثلا بر اتفاق ، بر اشلاف ، بر مقاوله موضوع بحث ایدلش اولسون ؛ ایسترایسه آواره و سرسریانه طولاشه‌رق ، کفاف نفسی تحری ایدن بر عشیرت نظر اعتباره آلنسون ؛ و یا خود آو و یا حرب ایله ، بالقیباق و یا زراعت ایله متمیش بر قبيله اولسون ؛ و یا خود حقیقی بر ملتی شهرلری و هر نوع وسائط مدنیه‌سی ایله ، آلات صیدیه بریه و بحریه و زراعیه‌سی ایله ، صنایعی و تأسیسات اداریه و سیاسی‌سی ایله ، پیش تدقیق و مشاهده آله‌م ؛ کورورزکه جمعیت نه قدر صیقی صیقی به تشکیل و تنسیق ایدلش ایه افرادك اتحاد و معامله‌سی او مرتبه تأمین ایدلشددر .

یعنی تکامل اجتماعی نه قدر ایلروله مش ایسه وجود اجتماعی اومرته
اتضاح کسب ایتشد. طبق تعضو حیاتیده اولدینی کی که تکامل عضوی
نه قدر ایلروله مش ایسه جهاز و وظائف عضویه اومرته تکمل وتوضیح
اید.

بناءً علیه وجود اجتماعی حقنده نه درلو فکر حاصل ایدرسک
ایدهلم، هر برت سپنسر کی، عادی بر عضویت، «ده غریف» کی
بر عضویت عالیله، ویاخود «فوییه» کی مقاوله ایله مناسس بر عضویت
نظریله تالی ایلیم، هر وقت بو نتیجهنی طانیغه مجبورزکه: بر جمعیت
هر وجود کی، هر عضویت کی بزه نظر اعتباره آله جق ایکی اساسلی
شی اراة ایدر:

اولاً ترکیاتی، یعنی رسته حیاتیسی، بنیه سی، تشکلات عضویه سی؛
ثانیاً طرز ایفای وظیفه سی یعنی طرز فعالیت خصوصیه سی، تکاملی،
دائرة معلوماتز داخلنده کی تجلیات و نظامات مختلفه سی، خلاصه
حیاتی.

بر جمعیت حقنده اکتساب اولنه بیه جک معلوماتی احتمال الک زیاده
تقلیط ایدن شی انسانلرک جمعیت بشریه یی کوردکاری طرز و صورت
مشاهده نک پک صنعی و پک مجرد اولسنده و بو جمعیتده بولنان انسان
حقنده کی معلوماتک ده انسانک بالذات کندیسنی محیط اجتماعیدنه توفیق
ایتمش اولمقدن بشقه بر صورتله تقدیر اولنمش، ارضک خواص و تأثیرات
مختلفه سی اھمال ونسیان ایدیلهرک — که بو خاصلر مسکن، تقدی،
سیر و جولان، استحصال صنایعی، استمالاکات، قوانین و حکومت و سائر
صورتنده مشاهد و منجلیدر — صانکه بو محیط منحصرأ انسان طرفندن
تأخیس اولنمش کی عد وتلقی ایدلسنده در.

بر عضویت حیاتیه و وظائفك ارتباط و تسلسلی زمانه و مكانه بولورز . بزه عضویتك وحدت شخصیه سی حسنی ویرزده بودر . زمان مروریله و یا مساعد اقلیلرده تكامل صورتیله ارتباط و تسلسل وظائف قضیه سی محصل ایشدر . بر عضویت اجتماعیله بز بومناسبتی نظردقندن دور طوتیورز چونكه بز بو « زمان » و « مكان » كله لرینه قابل تماس ، حسی اولق حقیقتلرینی اضافه ایتك ایسترز ؛ فقط اكر بوايكي كله نك نسبتلردن بشقه بر شی افاده ایتدكلرینی ، و بو نسبتلرك كنديمره نسبتله اضافه ایتدكمز اهمیت یقینی حاز اولدقلرینی تفكر و ملاحظه ایدرسك ، يك قولای آكلار و حس ایدرزكه بز یعنی افراد بشریه نه زمانك ، نه مكانك مقیاس حقیقیسی اوله ماز ؛ و بناء علیه بز بونلری محصرأ بالذات كندی حیاتیله نسبت و قیاس ایده حك برده ، بر عالمك ، بر قیله نك ، بر عرقك حیاتیله نسبت ایتك صورتیله تفهم و ادراك ایتكلكمز دها مضیدار و محق اولور ، تاكه بوزمان و مكان دنیلهن حدود بی انتهای بستیون مختلف منظره لرده و بستیون بشقه نسبتلر داخلنده مشاهده ایده بیله لم .

هیچ کیسه احتمال و امکان تصور ایده مزكه عناصر تشریحیه مزدن و یا اعضای حیاتیه مزدن بری تشکیل ایتدیكي عضویت خارجنده تكامل ایده بیلسون . بر آن ملاحظه اولنورسه تبین ایدركه مخلوق اجتماعی ایچونده کیفیت بومرکزده در : بر مخلوق اجتماعی اوزون مدت حالت انفرادیه و یا حیاتیه اجتماعیله دن قطعاً آزاده بر صورتیه قالدیه ماز ، یعنی یاشایه ماز . افرادك یكدیكره تابعیت و مربوطیت متقابلهلری ، تقسیم اعمال مفهومی ، یعنی وظائفك تخالف و تخصیصی تكامل حیاتیه اولدینی کی تكامل اجتماعیله الزمدر : عضویتك تقدی ، تناسل ، نما و قوعانی حیاتیله اولیه قدملر تشکیل ایدرلركه بز بونلری نه احوال

ونده تفريق ايدمه بيز واکر اھمال ايدرسهك شخصيت حياتيه ، وعضويت حجرويه حقتده حاصل ايتديکمز فکري احما وازاله ايتمش اولورز .

بوتون جمعيتلر ايجونده حال بويله در : اعضا وافرادينک تغديسي ، بونلرک تکثري ، کتلهلرک ، مرکز سکنه نك ويا مرکز صناعتک توسع ويا نشوونماسي ، بونلرک تشکلاتي وعناصر مختلفيه انضمام والتحاق بزه تکامل حياتي مناظريني محتوي آجيق صفيحهلر ابراز ايدر . حتی بونقطه نظر دن شوراسني ده مشاهده ايدمه بيلورزکه حکمت اجتماعيه نك تدقيقاتي « اساس » لر اوزرينه استناد ايدمه جک يرده وقوعات وحادثات اوزرينه استناد وتأسيس ايدرسه تشکلات حياتيه نك طرز جرياتي تلقين ايجون بيله بزه قيتدار برمعاون اولور .

بزي تغليط ايدن شي زمان ومكانده کوردیکمز فسحت عظيمه در ، جمعيات معظمه جديده مزده کي وقوعاتک تشوش وقاريشقلغيدر ، اک نهايت جمعيتک تشککنده انسانه اسناد ايديان رولک سوء استعمال وافراطه وارديرلسيدر . حد ذاته جمعيت ايجون انسان برتوان ايجون آري مثابه سنددر ؛ ارضه ، اقليمه ، زمرة حيوانييه ونبايه کنديسي تطابق و توافق ايتديرر ؛ هرشيئي کندينه اويدورر ، وکنديني احاطه ايدن هرشيئه اويار ؛ منفرد برآطه ده قالان « روبنصون » ي ، بروادي دينده ويا برتبه اوزرنده اخذ موقع ايدن بر وحشي قبيله ي ، ويا وقتيله بويوک مدنيتلرک مهذب ظهوري اولان صور ، بابل ، روما ، لوتيه سي (يني بارس) کي اسکي شهرلري نظر اعتباره . آلهم ، بونلرک هپسندمه انسانک عناصر طبيعيه ايله امتزاج واختلاطني مشاهده ايدرز . فضله اوله رق ، بوتون مخلوقات ذي حيات دور رشيملرنده ويا صفحات حجرويه لرنده بربرلرينه فصل بکزرلرسه ونصل عين طرزده وفقط غير مساوي ومختلف صورتلرله

و فقط هر زمان تغذی ایتدکاری مواد اجنبیهی ادخال و تمثیل و بوندرله عضولرینی تشکیل و ترکیب ایلده رك ، شرائط خارجیه به توافق ، کندی محیط مستوعیلری — که عضویتده هوای نسبی تسیمه ایدیلن شیر — ایلده امتزاج ابدہ رك نشو و نما بولورلرسه ، انك كې ، تون جمعیتلرده صفحه ابتدائیه لرنده و یا صفحه فردیه لرنده بزه عین منظره یی ارأه ایدرلر .
و عین صورته ، فقط غیر مساوی و مختلف درجه لرله و هر وقت عناصر مختلفه یی کندیلرینه ادخال و محیطلرله امتزاج ایتك صورتلرله نشو و نما بولورلر . و بو حال ، بو حقیقت یالکز جمعیات بشریه ایچون دکل ، جمعیات حیوانیه ایچونده طوغیرلر .

دیگر طرفدن بررشم عضوی « بالذات کندی کندینه و کندی کندنن » نشو و نما سنه الزم و مختص اولان شرائط کافیه یی حارّ دکلدر ، بلکه بونك تکاملی انجق محیطنك فعل و تأثیراته معروض اولمق و آنکله توافق ایتکله حصول بوله ییلور . هر جنس و زمره ایچون شرائط خصوصیه حیاتیه نك وجود و لزومی بو کیفیتی اثبات ایدر . رشم اجتماعی ایچونده کیفیت بومرکزده در ، بر مخلوق بشری ، بر جفت مولد و یا رانسان کومه سیله ارأه اولنه ییلن بورشم اجتماعی کندی نشو و نما سنه مقتضی اولان شرائط کافیه یی « کندی کندینه » حارّ دکلدر ، یعنی بو افراد « کندی کندیلرینه » جمعیت حالنده نشو و نما لرینی انجاب و انتاج ایدمك اسباب کافیه یه مالک نظرله تلقی اولنه مازلر ، چونکه تشکلات اجتماعیه انجق تکامل و تشکل اجتماعی بی حصوله کتورمکه مساعد اولان بعض شرائط سابه سنده وجود بوله ییلور . تعیمیر دیگرله بز نصل عضویه ، فرداً ، حیات تعیش و نما بولیورسق اجتماعاً دخی اوله جه یا شایور و نشو و نما بولیورز . چونکه هرایکی شرائط حیاتیه آرده سنده قاریشیق و متادی برسلسله ارتباط واردر .

و ہو ارتباطدہ ، ہو تسلسلدہ او درجہ قدر مشابہت وارد رکہ ہر ایک
طرز حیاتیہدہ تشکلات تشریحیہ ویا اجتماعیہ نک حصولدہ اذرا کمزک
ویا ارادہ مزک دخلی و صنی یوقدر . کذلک وجودیمزی آرزومزہ کوردہ
یایمق اقتدار حقیقیسی فصل مفقودایسہ اولہجہ جمعیمزی ترکیب وتشکیل
اقتداریدہ بزجہ معلوبدر .

عضویت اجتماعیہ نک مفہومی ایلہ بوندن استنتاج ابتدیکمز مسائلدہ
بزی اغفال و اضلال ایدنشی بوعضوتی ہر وقت مرکب ؛ منحصرأ انسانلر
ایلہ تعیین وارانہ ایدلمش صورتدہ ناقتی اتمککمزدہ در . ہو فاحش برخظاد رکہ
یا کشفانی ظاہرہ اخراج ایچون مدت مدیدہ تفکرہ احتیاج یوقدر . عضویت
اجتماعیہدہ انسان عضویت حیاتیہدہ کی مادہ تشریحیہ قیاس ایدلدیکی
زمان ، انسانک تکامل اجتماعیہ کی وظیفہ سی خفندہ اولدقہ طوغری
بر فکر ویرلمش اولماز . حقیقت حالہ انسان اصل عنصر تشریحیدن زیادہ
کریوہ دمویہ بکزر . وفی الحقیقہ کریوات دمویہ عضویات حیاتیہدہ اصل
عنصر حیاتی اارانہ ایدرلر ؛ بونلر انسجه نک ہر طرفندہ جریان ایدرک
بونلر فعالیت ، قوت و حیات طریان و اسالہ ایتدیرلر ؛ بونک کبی
انسان عضویت اجتماعیہدہ اصل مادہ حیاتیہدر ؛ انسجه ویا
اعضای اجتماعیہدہ جولان ، تکامل ، اجرای فعل ایدرک بونلرہ
فعالیت ؛ قوت و حیات بخش ایدر ؛ وجودیمز انسجه تشریحیدن فصل
مرکب ایسہ جمعیلرہ انسجه اجتماعیہدن ترکیب ایدر [انسجه اجتماعیہ
مقر ، طرق و تقلبات ، انشآت و استخراجات متنوعہ ، ہر نوع اراضینک
و محصولاتنک تملک و تخصیص ، صنایع ، حرب ، ادارہ سیاسیہ ، حکومت ، مناسبات
و مخبرات اجتماعیہ ، آلات و سائط متنوعہ ، تقلید ، لسان ، بازی ، پوست و تلغراف ،
مبانی متنوعہ کبی شیلردر] ایمدی تغدی ، تنفس ، جولان دم ، اہتزاز اعصاب

کبی وظائف عظیمہ حیاتیہ عناصر تشریحیہ طرفندن فرداً ایفا ایدلمدکری،
 بو عناصرک عضویت طرفندن تخالف، تخصص، و تملک ایدلملرندن نشئت
 ایدلمدکری کبی، خلاصہ بونلره قان نصل فعالیت القا ایدبورسه بونلک کبی
 وظائف اجتماعیہده فرداً انسانک اثر صنعی دکلدر، بلکه عناصر اجتماعیہک
 عضوہیتندہ تخالفندن، توافقندن و تشکلاتندن عبارت اولوب انسان بونلره
 فعالیت نقل واسالہ ایدر۔ بومسئلہک اثباتی پک واضح و قولاید: هیچ
 بر فرد، کندی کندیلکنہ، وسائط اجتماعیہدن بریسی کندینہ معاونت
 ایتدکجه، و مثلاً لاقردی، یازی، نظام، آلات کبی وسائط اجتماعیہی
 استعمال و بونلرک معاونتی استحصال ایتدکجه، همجنسارینہ طوغریدن
 طوغریہ و یابالواسطہ مراجعت ایتدکجه، الحاصل تشکلات اجتماعیہدن
 حصہمند اشتراط اولمدقجه هیچ برونظیفہ اجتماعیہ ایفا ایدمز۔ مقتصدلردن
 بری المزه آلدیلمز بر قہوہ فجانک استحصال واحضارندہ مساعیسی
 سبق ایدن افراد بشری تدقیق ایدرک همان بوتون اقوام بشریہک بوقہوہ
 فجانک تدارک ویدمزہ ایصال خصوصندہ مساعیلری سبق ایتدیکنی
 ظاہرہ اخراج ایتشد بر وحشی بیلہ کندیس و عابلهسی ایچون مقتضی
 مأکولاتی تدارک مقصدیلہ آوہ کیدہجکی زمان منسوب اولدینی وجود
 اجتماعینک اجزا ونبیہسنی تشکیل ایدن آرزوق ابتدائی سلاحلری استعمال
 ایدر؛ محاربده او وجود اجتماعینک سلاحلری استعمال مجبوریتندہ در
 راہب تفویضی وروائی عنعنلر، اعتیادات دینیہ ویا تعلیم کبی اشیای اجتماعیہ
 اوزرینہ استناد ایندیرر؛ زراع اسلافی طرفندن ارضک آچلش اولمسندن
 استفادہ ایدر؛ شمدیہ قدر ایجاد اولنان آلاتدن انتفاع ایلر؛ آرزوق
 اصطفای کورمش، اصلاح ایدلمش تحمیلر استعمال ایدر؛ صانع آلات
 و اختراعات موجودہ بی استعمال ایلرک بونلر اولمسیدی نہ عین اثر صنعتی باہ بیلور،

ونده محصولاتی عين جنس و مقدارده حاصل ايده ييلور ایدی ؛ صنعتکار
 تربيه فکريه سنی اسلافک آناری اوزرندن التقاط ايدر ، بونلرک
 مودلارندن ملهم اولور ، محيطنک ومعاصرینک تأثیراته آز چوق
 تبعیت ايدر ؛ شاعر ملتک شان و مفاخرینی تقی ، همجنس لرینی متأثر
 و متخمس ايده جک حسیاتی تحطیر ، احتراصاتی تصویر ايدر ، وزمانک
 آز چوق دواملی بر بنای آنارینی وجوده کتورمه موفقی اولور ؛ عالم ، افکار
 و مطالعات ، کتب و آنارایله برابر اسلافک کندیسنه بر اقدقلری بوتون آلات
 و تطبیقاتندن استفاده ايدر ؛ فیلسوف مختلف فلیسوفلرک مطالعات ،
 مشاهدات و متروکاتی قیاس ، تحلیل و ترکیب واسطه سیله تدقیق ایلر ؛
 موسیقیده صرف خیله سنک ایجاد کرده سی اولان نعماتی تقی ایدیليورکی
 کوریلانی بر صنعتکارک اثرلری ، رسمده ، شعرده ، ادبیاتده ، فنونده کی
 ایجادات و اختراعات ، هپ شرائط مختلفده استعمال اولمش محصولات
 سالفه اجتماعیه در مأمور کی ، اصحاب املاک کی مختلف طفیلی اجتماعیلر
 اله آله جق اولورسه بونلرک موجودیتلری بیله بالذات جمعیتک وجودینه
 متوقفدر .

ایشته بوتون بومطالعات نظر تدقیق و اعتباره آنورسه تشکلات
 اجتماعیه نک تکامل و فعالیتده انسانک احراز ایتدیکی وظیفه نک ماهیت
 و وسعی تعیین ايدر . حقیقت حالده انسان جمعیتده کی طریق سیرینی ،
 طبقی بر قارنجیه نک قارنجیه لقمده ، بر آری نک قووانده کی کی ایضا و تعقیب
 ایدر : باشلی فرق شودر که جمعیت بشریه ده ذکادنیلان خاصه بی خارق العاده
 بر صورتده حائر ارباب دهادن بعض افراد واردر ، بشریتک سیر واقعی
 بز مصرانه و مختصرانه بونلره ویا بوزکایه اسناد ایدرز . کویاکه بزى سوق
 واداره ایدن یا لکز عقلدر . مع مافی به خصوصده متکون افکار باطله بی

ازاله ایتمکده المزمر : معینیت اشیا قانونی کرک تکامل اجتماعیده و کرک تکامل عضوی و یا مادیده تأثیر و فعلی اجرادن خالی قالماز . بو فکر کتدیجه تعمم و تظاهر ایتمکده و آرتق « قاعده » و یا « عقل » نامی تحتده بزی اداره ایدن اسباب تحکیمه نك نتایج عدیده سنه بر نهایت ویرمک اینچون بر آزدها عوامک دائرة ادراك و احاطه سنه داخل اولسنه انتظار لزومی تحققی ایلکده در . جمعیتلی اداره ایدن صرف عقل دکلدر ، بو جمعیت نه قدر مترقی ، نه قدر متکامل اولورسه اولسون صرف سائقه عقلیه ایله سیرایتز ؛ محیط و عوامل مختلفه نك تأثیر اتندن آزجوق قورتوله ماز .

ایشته بو مطالعات بزه جمعیتی بزم یایدیغمز و یا یابه سیله جکمز حقنده کی ظنون و افکار باطله نك نه قدر واهی اولدیقی اراه ایدر . فصل اعضامزی یکیدن تکرار یایق ادعاسنده بولنه ماز ایسه ، انک کبی ، بنیه اجتماعیه یی تحویل ایده میز . حیات اجتماعیه من دیدیکمز شیلر ، علی الا کثر بر جمعیتدن قصد ایستدیکمز معنا ، یک سطحی بر تفهم ، عادی بر کوروش ، یالکز مکاناً و زمان مشهود اولان حادثات سطحیه دن عبارتدر . بوتون جمعیت بودر ، بوتون حسابات اجتماعیه بوندن عبارتدر ، دیمک همان طبقی هیجانات مختلفه مزك و یا احساسات دماغیه ، جلدیه و روحیه مزك بزی تشکیل و ترکیب ایستدیکمی ، حیاتمزی یالکز بونلرک سوق و اداره ایستدیکرینی ادعایه بکزر . بو ، حیات حقنده کی فکریمزی یالکز حس و ادراك اولسان بر دائرة محدوده داخلنه حصر ایتمک یعنی هنوز قبول و تصویب عامیه مظهر اولمایان وقوعات جدیده و یا عارضه یی احتوا ایتیمن حیاتمزک یالکز بر قسمتی نظر اعتباره آلفدر بوحال ایسه بالذات حیاتک خصائص عضویه سنی یعنی عضویت مادیه سنی اھمال ایتمکدرک بزی ازمنه متقدمه نك مافوق الطبیعیات و اغلاقاتنه ارجاع ایدر .

پك طوغرى اوله رق دنيلمشدر كه روح جسدك اسيريدر : بزده-
ديهيلورز كه انسان بنيه اجتماعيه نك اسيريدر . بر جمعيت ، هر
عضويت كبي ، تكاملى صرملرنده اساساً عضويات ويا بنيه اساسيه سيله-
يعنى تشكلاتى ، محيطى ، شرائط حياتيه سننه ويا موجوديته قابليت
تطابقه سى ايله سوق و اداره وادامه ايدلمكده در انسان ، بر قسمنى تشكيل
ايتديكي وجودك ، بالضروره ، صيقى صيقى به مربوط و تابى اولمقدن بشقه
بر صورتله تقدير و تصوير اولنه ماز ؛ واقعا ، شهه سر ، بزبوني جمعيتك روحي
نظريه تلقى ايدر ؛ و بونك تاثيرينى انكار ايدميز ، نصلكه عضويت اوزرنده
قانك تاثيرينى رد و انكار ايدمديكمز كبي . فضله اوله رق شوراسنى عياناً
مشاهده ايدمديلمورز كه انسان فعاليتى سايه سننده ، بالخاصه همجنسلى ايلان
ايتلافى و احتياجات ، آمال ، اضطراباننه و محروميتلرينه اشتراكى الحاصل
اشخاص ايله عوامك تعاون متزايدى سايه سننده عضويت اجتماعيه كيتديكه
دها زياته مشترط و مقاوله به مستند بر صفت بخش ايدور ، و بونك نتيجه سى
اوله رق جمعيتى اختيار و ادراكه معلق بر شكل و صورتده ايمش كبي ظن و اوهم
ايلورز و طبيقى مخلوقات ذى حيات كبي ، فائقيتلى و علويتلى ايله مبسوطاً
متناسب اوله رق تكامل ايدر ظن و تخمين ايلورز . فى الحقيقه نصلكه قابليت
حسيه وظيفه فائقه سى وظائف ساره خسيه نك تكامل ندر بحيمى سايه سننده
متحصل ده ا اساسى ، اساسى ده ا عضوى نجات ايله ممكن الحصول ايسه-
كذلك وظائف اجتماعيه علويه ده ، مثلاً اخلاق ، اصول تقين ، مشروطيت
اداره ، بونرك هپسى انحق هيئت مجموعه كتلويه نك دوام و بقا سنى تأمين
ايدن مساعى و افعالى محتوى اولان وظائف متقدمه خسيه و مادويه نك
تكاملندن صوكره ممكن الاجرا برحاله ككشدر . قايا قوغوقلرنده ياشايان
به ايم و وجوشك شدت صولته معروض اولان بروحشى و يا قيله ايتدايه

تأسیسات مدنی و سیاسی حاضره بی، او علوی وظائف اجتماعی بی ایفا ایده من
ایدی. انجق او وظائف اجتماعی ابتدائی، تأمین حیات و بقا وظیفه
مادونی سی تکامل ایده ایده بشری بو وظائف علوی بی تفکر و تأسیس
ایده جگ مرتبه فائیه ایرشدر یکی ده انکار اوله ماز.

وظائف حقوقیه و یا حکمت اجتماعی لسانجه انسانده کی خواص
معنویه مشابه اولان وظائف اخلاقیه و معنویه انجق صوک درجه ده
تظاهر ایدر. یعنی هر نوع احتیاجات و تحکیمات اجتماعی تراکم و تحصل
ایتدکن صوکره انجق بو وظائف علویه تکامل ایده بیلور و ایشته یالکز
او وقت اشیا نك، اشخاص و معاملاتك مناسبات وقتیه کیتدکجه ده ظاهر،
کیتدکجه ده مکمل، کیتدکجه ده محق و عادل بر صورتده ادراک و تلقی اولمغه
باشلانور. الحاصل احتمالک سوسیالیستلرک جمعیات بشریه ده وظائف
اقتصادیه نك تقدیمی ادعا ایتملی طوغریدر. فقط بو تقدیم نه فائیت
ونه انحصار فکری بی ایما ایدر. و اساس اجتماعی بی صرف احتیاج
اقتصادی اوزرینه تأسیسه حق ویردر من. جمعیت بشریه نك
وظیفه تحفظیه سی - که اقوام ابتدائی زنده پک مقدم اولدینی انکار
اوله ماز - صرف بر وظیفه، و یا احتیاج تقدی و یا اقتصادی دکلدر،
بلکه محافظه جنس و یا تناسل هدفنه طوغری ده متوجهدر. بر انسان
ابتدائی و یا بونک نمونه حاضره سی اولان بر چوقق بالکز تقدی وظیفه سی ایفا
ایتمز، محافظه نفس وظیفه سی ده آرچوقق ایفا ایدر، او صرده کی عجزی، قابلیت
حیاتیه سی بشقه وظیفه لرایفاسنه مساعد دکلدر: سنآ ترقی و تکامله ایتدیمی،
شراره عقل و ذکا بارلادی، احتیاجات، سائر معنویه نك لزوم تطمیننی حس
ایتدیمی کندلر، چون بو وظائف حیاتیه صرفه دن بشقه پک چوقق احتیاجات

تحقق ایدر، آرتق درجہ تکاملی نسبتندہ او وظائف علویہ ایچون براشتیاق
شدید حس ایدر .

جمعیترده طبقی بویله ذر . و ایشتہ جمعیتری عضو یاتہ تشبیه ایدن
شیلرک بریسی ده دور صباوتلرینک بررینه پک بکزه مسنده ، سلسله سنین
آیلرینک همان عین طریق و مقصد تکامله طوغری منتهی اولسندہ در .

انقره ، ۱۹ تموز ، ۳۲۵

بریع نوری